

Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Психологія LW 073 1B SAPS B
Academic year / Навчальний рік - Семестр	2022/2023 –1 семестр
Course of study / Назва спеціальності	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування Спеціальність 073 Менеджмент
Educational program / Освітня програма Education - ECTS / Рівень – Кредити Status / Статус Learning language / Мова навчання	Психологія Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, бакалавр з менеджменту - 5 ECTS; іспит Обов'язкова Українська мова
Author / Укладач	Циганенко Галина Валентинівна, кандидат психологічних наук, доцент, Державний університет економіки і технологій, e-mail: tsyhanenko_hv@kneu.dp.ua , https://orcid.org/0000-0003-1950-157X моб. +380982028219
Консультації	Згідно розкладу

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів адекватного уявлення про предмет, методи та завдання психології, про її основні категорії, про місце серед інших гуманітарних наук; знайомство з основними закономірностями формування, функціонування та розвитку психіки сучасної людини, як продукту еволюції вищої форми матерії у ході суспільно-історичного процесу.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психологія як наука. Предмет, завдання, напрямки і категорії загальної психології.

Етапи історичного руху психології як науки. Місце психології в системі наук про людину. Джерела психології: наукова психологія, життєва психологія, народна психологія, релігійна психологія, парапсихологія як психологічна дисципліна. Значення і завдання сучасної психології. Теоретичне та практичне значення психології. Основні завдання психології. Основні напрями психологічної науки: психоаналіз, гуманістична психологія, біхевіоризм, когнітивна психологія, трансперсональна психологія та ін. Основні категорії загальної психології – психічні процеси, психічні стани, психічні властивості.

Тема 2. Принципи і методи загальної психології. Основні методи психологічного дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки загальної психології з іншими галузями психології, філософією та педагогікою. Методологічні принципи психології: принцип детермінізму, відображення, єдності свідомості і діяльності, розвитку, системного підходу. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, узагальнення, гіпотетичний метод, системний метод, абстрагування, формалізація. Основні методи психологічного дослідження: спостереження і експеримент. Допоміжні методи психологічного дослідження: опитування (анкетування і інтерв'ю), тестування, вивчення продуктів діяльності, метод експертних оцінок, математичні методи у психологічних дослідженнях. Проблема надійності і валідності результатів психологічного дослідження.

Тема 3. Біо і нейропсихологія

Мозок і психіка. Структура головного мозку та психічні процеси. Людина і світ.

Тема 4. Психіка у філогенезі та історіогенезі. Ненормативний психічний розвиток

Стадії розвитку психіки. Виникнення первісної свідомості. Психічний розвиток на рівні організму, на рівні індивіда, на рівні особистості. Раннє та середнє дитинство. Рання дорослість та дорослість. Поняття «особистість», «індивід», «індивідуальність», «суб'єкт» як характеристики людини. Рушійні сили розвитку особистості: різні психологічні підходи. Природа і межі психічної ненормативності.

Тема 5. Самосвідомість особистості

Самосвідомість особистості: зміст і структура. «Я-концепція» особистості. «Я-образ» як сукупність уявлень особистості про себе. Самооцінка і рівень домагань як центральні характеристики самосвідомості особистості. Механізми та шляхи розвитку самосвідомості.

Тема 6. Потреби та мотиви особистості

Потреби і мотиви. Потреба як психологічне явище. Властивості потреб, їх класифікації. Мотиваційна сфера

особистості. Психологічна характеристика мотиваційної сфери особистості. Співвідношення понять «потреба», «інтерес», «переконання», «настанов», «мотив», «мотивація», «спрямованість». Теорії мотивації.

Тема 7. Пізнавальна функція психіки: Увага

Поняття про увагу. Функції уваги Фізіологічна основа уваги Види уваги. Форми уваги Основні якості уваги Теорії уваги Розвиток уваги в онтогенезі

Тема 8. Чуттєві форми пізнання дійсності: відчуття і сприйняття.

Природа відчуття. Загальні психофізіологічні механізми сприймання та переробки сенсорної інформації. Феноменологія відчуттів. Сприймання. Загальна характеристика сприймання. Основні особливості сприймання. Психофізіологічні основи сприймання. Перцептивні дії та їх роль у активізації пізнавальної діяльності. Апперцепція.

Тема 9. Пізнавальна функція психіки: пам'ять.

Загальна характеристика пам'яті. Феноменологія пам'яті. Теорії пам'яті. Психофізіологічні основи пам'яті. Пам'ять і її види. Процеси пам'яті (запам'ятовування, збереження, відтворення). Типи пам'яті: за способом запам'ятовування (довільна, мимовільна), за тривалістю (короткочасна, довготривала, оперативна), за змістом запам'ятовування (образна, словесно-логічна, рухова, емоційна). Індивідуальні розбіжності пам'яті (швидкість запам'ятовування, точність запам'ятовування, міцність запам'ятовування, готовність до відтворення).

Тема 10. Логічні форми пізнання дійсності: мислення.

Мислення як вища форма пізнавальної діяльності. Вивчення мислення у психології та логіці. Властивості мислення. Операції мислення. Форми мислення (судження, міркування, умовисновок, поняття). Індивідуальні особливості мислення (самостійність, критичність, гнучкість, глибина, послідовність, швидкість, ригідність). Різновиди мислення: за формою (наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне), за характером розв'язування завдань (теоретичне, практичне), за мірою розгорнутості (дискурсивне, інтуїтивне), за мірою новизни та оригінальності (репродуктивне (відтворювальне), продуктивне (творче)). Засоби активізації мислення. Мислення та мовлення, їх єдність. Мислення як діяльність.

Тема 11. Логічні форми пізнання дійсності: Уява.

Природа уяви. Феноменологія уяви. Соціальна природа уяви. Активна роль уяви у проблемних ситуаціях. Зміст і види уяви. Прийоми створення нових образів уяви (аглютинація, схематизація, гіперболізація, наголошування, типізація). Уява і творчість. Умови розвитку уяви.

Тема 12. Регулятивна функція психіки: емоційно-вольова сфера особистості.

Емоції та почуття. Емоції: поняття та сутність. Розуміння емоцій та почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Характеристика різних видів емоційного реагування. Теорії емоцій. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Характеристика емоційних станів, які виникають у процесі діяльності. Види почуттів: за характером їх впливу на діяльність (стенічні, астенічні), за характером їх переживань (чуттєвий тон, настрої, афекти, пристрасті, стреси), за їх суспільною сутністю (моральні, інтелектуальні, естетичні, практичні). Емоційна культура особистості: зміст і умови розвитку.

Воля. Психологічна характеристика вольової сфери. Теорії волі. Фізіологічні механізми волі. Функції волі. Вольові дії. Види вольових дій (мимовільні, довільні). Структура вольового акту (прості вольові дії, складні вольові дії). Структура складної вольової дії (потяг, бажання, воління, боротьба мотивів, прийняття рішення, дія виконавця). Вольові якості особистості цілеспрямованість, самостійність, ініціативність, витримка, самовладання, наполегливість, рішучість і їх розвиток. Локус контролю. Психічні стани особистості: зміст і види. Настрій, афект, стрес. Умови саморегуляції психічних станів.

Тема 13. Інструментальна функція психіки: темперамент

Темперамент як динамічний бік поведінки: зміст і основні теорії. Фізіологічна основа темпераменту. Властивості вищої нервової діяльності. Типи темпераменту за Клоненгіром. Головні властивості темпераменту (сенситивність, пластичність, резистентність, реактивність, ригідність, екстравертність та інтровертність). Вплив темпераменту на успішність навчання і діяльності. Індивідуальний стиль діяльності.

Тема 14. Інструментальна функція психіки: здібності та характер.

Здібності як умова успішного здійснення діяльності. Природні передумови формування здібностей (задатки). Види здібностей. Рівні розвитку здібностей (обдарованість, майстерність, талант, геніальність). Рівні виявлення здібностей (репродуктивний, творчий). Структура здібностей (знання, вміння, навички). Психологічні умови формування і розвитку здібностей.

Характер. Фізіологічна основа характеру. Властивості характеру (повнота, цілісність, визначеність, сила). Рис характеру (інтелектуальні, емоційні, вольові). Психологічна характеристика рис характеру. Історія розвитку вчення про характер. Акцентуації характеру. Формування і самовиховання характеру. Національний характер.

Тема 15. Діяльність як умова розвитку особистості

Діяльність як цілеспрямована і усвідомлена активність особистості. Загальне поняття діяльності. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Дії і операції. Складові і засоби дій. Уміння й навички. Процес утворення та умови успішного формування навички. Звички. Види діяльності: праця, спілкування, гра.

Тема 16. Мова і мовлення.

Мова. Соціально-психологічна функція мовлення. Фізіологічна природа слова. Елементи мови (словниковий склад, граматична будова). Функції мови (сигніфікативна, вираження змісту предмета інформації). Мовлення. Функції мовлення. Різновиди мовлення.

C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.</p> <p>ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.</p> <p>СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.</p> <p>СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.</p> <p>СК8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.</p> <p>СК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.</p> <p>СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.</p> <p>СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.</p>
Програмні результати навчання (ПРН)	<p>ПРН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ПРН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p> <p>ПРН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.</p> <p>ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.</p> <p>ПРН10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.</p> <p>ПРН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.</p> <p>ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p> <p>ПРН14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.</p> <p>ПРН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та між культурності.</p> <p>ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ПРН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.</p>

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті)
I семестр	Тема 1. Психологія як наука. Предмет, завдання, напрямки і категорії	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-2; посилання на інформаційні ресурси: 2, 8

	загальної психології. Етапи історичного руху психології як науки. Місце психології в системі наук про людину. Джерела психології. Значення і завдання сучасної психології. Теоретичне та практичне значення психології. Основні завдання психології. Основні напрями психологічної науки: психоаналіз, гуманістична психологія, біхевіоризм, когнітивна психологія, трансперсональна психологія та ін. Основні категорії загальної психології – психічні процеси, психічні стани, психічні властивості.	1 год	методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Де можуть бути використані знання з цього курсу? Навіщо мені, як людині і майбутньому професіоналу, можуть знадобитись знання з загальної психології? 2. Відеозавдання "Переглянути фільм М.Захарова "Формула кохання" і відповісти на запитання Представник якого напрямку психології міг би погодитися з лікарем? - Легкие дышат, сердце стучит... - А голова? - А голова предмет темный - исследованию не подлежит 2. Відповідь на тестові завдання 1-8 теми №1 з методичного забезпечення
I семестр	Тема 2. Принципи і методи загальної психології. Основні методи психологічного дослідження. Міждисциплінарні зв'язки загальної психології з іншими галузями психології, філософією та педагогікою. Методологічні принципи психології. Загальнонаукові методи. Основні методи психологічного дослідження. Допоміжні методи психологічного дослідження. Проблема надійності і валідності результатів психологічного дослідження.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна: 1-3; додаткова: 1-2; посилання на інформаційні ресурси: 2
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	Завдання до семінару № 2: 1. Переглянути навчальний ролик https://www.engvid.com/how-to-negotiate-vocabulary-expressions-and-questions-to-save-you-money/ та виділити основні поняття переговорів. 2. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 3. Ведення термінологічного словника. 4. Відповідь на тестові завдання 1-8 теми №2 з посібника Чумак О. О. Загальна психологія — список літератури с. 32-34. 5. Розв'яжіть задачі 5-9 з блоку методичне забезпечення 11 с. 36-37. 6. Назвіть основні принципи наукового вивчення психіки.
I семестр	Тема 3. Біо і нейропсихологія Мозок і психіка. Структура головного мозку та психічні процеси. Людина і світ.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна: 1-3, 5-7; додаткова: 7; публікація автора: 1 посилання на інформаційні ресурси: 2, 8 методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Запитання для самоконтролю: 1. Які дії контролюються мозком? 2. Що спільне і що відмінне у психічній діяльності тварини і людини? 3. Які ознаки людської свідомості? 2. Завдання до семінару № 3: - Огляд основної та додаткової літератури по темі. - Ведення термінологічного словника. - Ознайомтесь з темою 3 блоку методичне забезпечення 11 (с. 44-51) та розв'яжіть задачі 1-4 на с. 53.
I семестр	Тема 4. Психіка у філогенезі та історіогенезі. Ненормативний психічний розвиток Стадії розвитку психіки. Виникнення первісної свідомості. Психічний розвиток на рівні організму, на рівні індивіда, на рівні особистості. Раннє та середнє дитинство. Рання дорослість та дорослість. Природа і межі психічної	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна: 1-3; додаткова: 5-7; посилання на інформаційні ресурси: 2 методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Запитання для самоконтролю: 1. Чим зумовлена поява психіки у живих істот? 2. Що таке психічне відображення? Як ви розумієте це явище? 3. У чому полягає активний характер психічного відображення? 4. Як слід розуміти твердження, що психічні явища є суб'єктивним відображенням об'єктивного світу?

	ненормативності.		5. Якою є послідовність етапів розвитку нервової системи? 6. Якою є послідовність етапів розвитку психіки? 7. Як пов'язаний розвиток психіки з середовищем та умовами життя? 2. Завдання до семінару № 4: - На основі учбової літератури виявити і встановити рівні вияву психіки людини. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування свідомості. - Огляд основної та додаткової літератури по темі. - Ведення термінологічного словника. - Розв'яжіть задачу 1 з блоку III Рівні розвитку психіки методичне забезпечення 11 с. 54-56.
I семестр	Тема 5. Самосвідомість особистості Поняття «особистість», «індивід», «індивідуальність», «суб'єкт» як характеристики людини.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна: 1, 2, 3, 4 додаткова: 2, 5; посилання на інформаційні ресурси: 2-7, 9
I семестр	Рушійні сили розвитку особистості: різні психологічні підходи. Самосвідомість особистості: зміст і структура. «Я-концепція» особистості. «Я-образ» як сукупність уявлень особистості про себе. Самооцінка і рівень домагань як центральні характеристики самосвідомості особистості. Механізми та шляхи розвитку самосвідомості.	Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Робота з завданнями. 1. Якими є головні ознаки особистості? 2. У чому виявляється суспільна сутність особистості? 3. Що в особистості зумовлене її біологічною природою? 4. Як виявляється біологічне в життєдіяльності особистості? 5. Як співвідносяться між собою поняття "особистість" і "індивідуальність"? 6. Якою є структура особистості? 7. У чому суть теорії активності З. Фрейда? 8. Що є фундаментальним рушієм людської активності? 9. Як пов'язані між собою самооцінка особистості та рівень її домагань? 10. Що є джерелом і рушійною силою розвитку особистості? 11. Які чинники зумовлюють психічний розвиток особистості? 2. Завдання до семінару № 5: - З'ясувати психологічну сутність самооцінки та рівня домагань особистості. Механізми та шляхи розвитку самосвідомості. - Огляд основної та додаткової літератури по темі. - Ведення термінологічного словника.
I семестр	Тема 6. Потреби та мотиви особистості Потреби і мотиви. Потреба як психологічне явище. Властивості потреб, їх класифікації. Мотиваційна сфера особистості.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна: 1-4 додаткова: 1-7; посилання на інформаційні ресурси: 2 методичне забезпечення: 11
I семестр	Психологічна характеристика мотиваційної сфери особистості. Співвідношення понять «потреба», «інтерес», «переконання», «настанова» «мотив», «мотивація», «спрямованість». Теорії мотивації.	Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Робота з завданнями 1. Що таке спрямованість особистості? 2. Якими є головні групи мотивів особистості? 3. Як поділяються цілі особистості? 2. Завдання до семінару № 6: - Зробити порівняльну таблицю психологічних характеристик потреб, інтересів, переконань, настанов, мотиву, мотивації, спрямованості. - Розгляньте теорії мотивації - Механізм мотивації досягнення (За Х. Хекхаузеном), Характеристика потреб за Мюрреєм. - Огляд основної та додаткової літератури по темі. - Ведення термінологічного словника.
I семестр	Тема 7. Пізнавальна функція психіки: Увага Поняття про увагу. Функції уваги Фізіологічна основа уваги Види уваги. Форми уваги Основні якості уваги Теорії уваги Розвиток уваги в онтогенезі	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна: 1-4 додаткова: 1-7; посилання на інформаційні ресурси: 1-9 методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1.1. Розв'яжіть тестові завдання з теми 11 с. 210-211 з методичного забезпечення 11. 2. Завдання до семінару № 7: - У чому виявляється увага? - Яким є фізіологічний механізм уваги? - Що є джерелом уваги особистості в її діяльності? - Чим зумовлені різні погляди психологів на природу уваги? - Якою є структура уваги?

			<ul style="list-style-type: none"> - Яким є механізм відволікання та розосередженості уваги? - Як пов'язані між собою увага і діяльність людини? 3. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 4. Ведення термінологічного словника.
I семестр	Тема 8. Чуттєві форми пізнання дійсності: відчуття і сприйняття. Природа відчуття. Загальні психофізіологічні механізми сприймання та переробки сенсорної інформації. Феноменологія відчуттів. Сприймання. Загальна характеристика сприймання. Основні особливості сприймання. Психофізіологічні основи сприймання. Перцептивні дії та їх роль у активізації пізнавальної діяльності. Апперцепція.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-3; додаткова : 1-7; методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1.Завдання до семінару № 8а: 1. У чому полягає фізіологічна основа відчуттів? 2. За якими ознаками класифікують відчуття? 3. Розкрийте сутність адаптації та її видів. 4. В чому полягає сутність сенсibiliзації? 5. Поясніть значення відчуттів для людини. Завдання до семінару 8б: 1. Який психічний процес називається "сприйманням"? 2. У чому полягає спільне та відмінне між сприйманням і відчуттям? 3. Якими є загальні властивості сприймань? 4. Що таке структурність сприймання та який її механізм? 5. Що таке константність сприймання та який її механізм? 6. У чому виявляється апперцепція в процесах сприймання? 7. Який вплив на сприймання може справляти попередній досвід? 8. Які чинники визначають об'єктивні умови сприймання? 9. Які чинники визначають суб'єктивні умови сприймання? 10. Що таке ілюзія у сприйманні та який її механізм? 11. Що таке спостереження? 12. Що таке спостережливність? Огляд основної та додаткової літератури по темі. Ведення термінологічного словника. Розв'яжіть тестові завдання з блоку IV. Властивості відчуття й сприйняття с.151-152 з методичного забезпечення 11. Складіть опорний плакат або електронну презентацію на тему заняття "Відчуття й сприйняття" (наочний інструментарій для викладача на лекції). Формат А1 або А2.
I семестр	Тема 9. Пізнавальна функція психіки: пам'ять. Загальна характеристика пам'яті. Феноменологія пам'яті. Теорії пам'яті. Психофізіологічні основи пам'яті. Пам'ять і її види. Процеси пам'яті (запам'ятовування, збереження, відтворення). Типи пам'яті: за способом запам'ятовування (довільна, мимовільна), за тривалістю (короткочасна, довготривала, оперативна), за змістом запам'ятовування (образна, словесно-логічна, рухова, емоційна). Індивідуальні розбіжності пам'яті (швидкість запам'ятовування, точність запам'ятовування, міцність запам'ятовування, готовність до відтворення).	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-5, додаткова : 1-7 методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Розв'яжіть тестові завдання з теми 11 с.210-211 з методичного забезпечення 11. Завдання на семінар 9 1. Яку роль відіграє пам'ять у житті людини? 2. За якими принципами пам'ять поділяють на види? 3. У чому полягає відмінність між короткочасною та оперативною пам'яттю? 4. Які процеси пам'яті ви знаєте? У чому полягають їхні функції? 5. Якими є головні умови продуктивного запам'ятовування? 6. У чому проявляються індивідуальні особливості пам'яті? 7. Які мнемонічні прийоми запам'ятовування ви використовуєте у навчальній діяльності? 8. Які чинники впливають на розвиток пам'яті? Огляд основної та додаткової літератури по темі. Ведення термінологічного словника. Складіть опорний плакат або електронну презентацію на тему заняття "Пам'ять" (наочний інструментарій для викладача на лекції). Формат А1 або А2.

I семестр	Тема 10. Логічні форми пізнання дійсності: мислення. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності. Вивчення мислення у психології та логіці. Властивості мислення. Операції мислення. Форми мислення (судження, міркування, умовисновок, поняття). Індивідуальні особливості мислення (самостійність, критичність, гнучкість, глибина, послідовність, швидкість, ригідність). Різновиди мислення: за формою (наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне), за характером розв'язуваних завдань (теоретичне, практичне), за мірою розгорнутості (дискурсивне, інтуїтивне), за мірою новизни та оригінальності (репродуктивне (відтворювальне), продуктивне (творче)). Засоби активізації мислення. Мислення та мовлення, їх єдність. Мислення як діяльність.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-6; додаткова : 1-7; методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Прочитайте матеріал теми 9 на с.171-175 і розв'яжіть тестові завдання 1-8 з посібника методичне забезпечення 11 с.175-177. 2. Завдання до семінару № 10: - Що таке «опосередковане» і «узагальнене» відображення, в чому їх суть? - В чому полягає соціальна природа мислення людини? - Дайте характеристику логічним формам мислення. - Розкрийте пізнавальні функції мисленневих операцій. - В чому полягає суть мотивації мислительної діяльності? - « Проблемна ситуація» і «проблема». Яка між ними різниця? - Характеристика етапів розв'язування задач. - Які характерні особливості творчого, дискурсивного репродуктивного мислення? - Що таке мисленнєві стратегії? - Чим відрізняється образне мислення від уяви? 3. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 4. Ведення термінологічного словника.
I семестр	Тема 11. Логічні форми пізнання дійсності: Уява. Природа уяви. Феноменологія уяви. Соціальна природа уяви. Активна роль уяви у проблемних ситуаціях. Зміст і види уяви. Прийоми створення нових образів уяви (аглютинація, схематизація, гіперболізація, наголошування, типізація). Уява і творчість. Умови розвитку уяви.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-6; додаткова : 1-7; методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Прочитайте матеріал теми 10 на с.191-192 і розв'яжіть тестові завдання 1-8 з посібника методичне забезпечення 11 с.192-193 2.Завдання до семінару № 11: - Чому іноді не відрізняють уяву від образного мислення? - Чому за допомогою уяви безкінченно розширюються межі пізнання людиною дійсності? - Відмінність між уявою і уявленням. Наведіть приклади. - Що таке мрія і яка її роль у діяльності людини? - Який зв'язок уяви з дійсністю? - Вплив уяви на стан організму. 3. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 4. Ведення термінологічного словника. 5. Розв'яжіть задачі 1-2 з методичного забезпечення с.193-195
I семестр	Тема 12. Регулятивна функція психіки: емоційно-вольова сфера особистості. Емоції та почуття. Емоції: поняття та сутність. Розуміння емоцій та почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Характеристика різних видів емоційного реагування.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-6; додаткова : 1-7; методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM,	1.Завдання до семінару № 12: - У чому виявляються головні функції волі? - У чому полягає істотна відмінність між довільною та мимовільною дією?

	<p>Теорії емоцій. Роль і функції емоцій у керування поведінкою та діяльністю. Характеристика емоційних станів, які виникають у процесі діяльності. Види почуттів: за характером їх впливу на діяльність (стенічні, астеничні), за характером їх переживань (чуттєвий тон, настрої, афекти, пристрасті, стреси), за їх суспільною сутністю (моральні, інтелектуальні, естетичні, практичні). Емоційна культура особистості: зміст і умови розвитку.</p> <p>Воля. Психологічна характеристика вольової сфери. Теорії волі. Фізіологічні механізми волі. Функції волі. Вольові дії. Види вольових дій (мимовільні, довільні). Структура вольового акту (прості вольові дії, складні вольові дії). Структура складної вольової дії (потяг, бажання, воління, боротьба мотивів, прийняття рішення, дія виконавця). Вольові якості особистості: цілеспрямованість, самостійність, ініціативність, витримка, самовладання, наполегливість, рішучість) і їх розвиток. Локус контролю. Психічні стани особистості: зміст і види. Настрій, афект, стрес. Умови саморегуляції психічних станів.</p>	<p>MOODLE 2 год</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Що таке вольове зусилля та якими чинниками воно зумовлюється? - Що таке сила волі і чим вона зумовлюється? - Якими є головні етапи розвитку складної вольової дії? - Чим у психологічному значенні відрізняються поняття "бажання" та "воління"? - Які причини можуть викликати боротьбу мотивів? - Що може впливати на прийняття людиною рішення? - Які чинники, на вашу думку, справляють найбільший вплив на розвиток волі людини? - У чому полягає слабкість волі і які її причини? <ol style="list-style-type: none"> 2. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 3. Ведення термінологічного словника. 4. Прочитайте матеріал теми 13 з методичного забезпечення 11 с.247-249 і зробіть тестові завдання 1-8 зі с.249-251. 5. Розв'яжіть задачі 1-5 зі с.251-253
I семестр	<p>Тема 13. Інструментальна функція психіки: темперамент Темперамент як динамічний бік поведінки:</p>	<p>Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год</p>	<p>Опрацювання літератури: основна 1-6; додаткова : 1-7; методичне забезпечення: 11</p>

I семестр	зміст і основні теорії. Фізіологічна основа темпераменту. Властивості вищої нервової діяльності. Типи темпераменту за Клоненгіром. Головні властивості темпераменту (сенситивність, пластичність, резистентність, реактивність, ригідність, екстравертованість та інтровертованість). Вплив темпераменту на успішність навчання і діяльності. Індивідуальний стиль діяльності.	Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Завдання до семінару № 13: - Якими властивостями психічної діяльності характеризується темперамент? - Яке поєднання властивостей вищої нервової системи зробив Клонінгер основним при поділі характеру і темпераменту на типи? - У чому виявляються особливості поведінки екстраверта? - У чому виявляються особливості поведінки інтроверта? - Як може позначитися темперамент на формуванні рис особистості? - У чому полягає виховання темпераменту? - Яку роль у діяльності фахівця в системі суб'єктних відносин відіграє знання темпераменту людини? - У чому може виявлятися врахування вчителем, лікарем особливостей темпераменту учня або пацієнта? 2. Визначити основні моделі і форми відновлювального правосуддя. 3. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 4. Ведення термінологічного словника.
I семестр	Тема 14. Інструментальна функція психіки: здібності та характер. Здібності як умова успішного здійснення діяльності. Природні передумови формування здібностей (задатки). Види здібностей. Рівні розвитку здібностей (обдарованість, майстерність, талант, геніальність). Рівні виявлення здібностей (репродуктивний, творчий). Структура здібностей (знання, вміння, навички). Психологічні умови формування і розвитку здібностей. Характер. Фізіологічна основа характеру. Властивості характеру (повнота, цілісність, визначеність, сила). Рис характеру (інтелектуальні, емоційні, вольові). Психологічна характеристика рис характеру. Історія розвитку вчення про характер. Акцентуації характеру. Формування і самовиховання характеру. Національний характер.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-6; додаткова : 1-7; методичне забезпечення: 11
I семестр	Тема 15. Діяльність як умова розвитку особистості. Діяльність як цілеспрямована і усвідомлена активність особистості. Загальне поняття діяльності. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Дії і операції. Складові і засоби дій. Уміння й навички. Процес утворення та умови успішного	Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Завдання до семінару № 14а: - Які риси особистості поєднуються в характері? - В яких стосунках між людьми найповніше виявляється характер особистості? - Які компоненти можна виокремити в структурі характеру? - Які риси характеру особистості є типовими, а які - нетиповими? - У чому виявляється акцентуація характеру особистості? - Як поєднуються в характері природні та соціальні чинники? - Яким є механізм формування властивостей характеру? - Як пов'язані між собою характер і темперамент? - Якими є умови формування характеру? 2. Завдання до семінару 14б: - У чому виявляються здібності особистості? - Якими є головні компоненти здібностей? - Як пов'язані між собою здібності та задатки? - Які психічні властивості людини сприяють розвитку здібностей? - У чому виявляються якісні відмінності у здібностях людей? - Що є показником добрих здібностей? - Що зумовлює розвиток здібностей особистості? - Що є вирішальною умовою розвитку здібностей? 3. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 4. Ведення термінологічного словника.
I семестр	Тема 15. Діяльність як умова розвитку особистості. Діяльність як цілеспрямована і усвідомлена активність особистості. Загальне поняття діяльності. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Дії і операції. Складові і засоби дій. Уміння й навички. Процес утворення та умови успішного	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-6; додаткова : 1-7; методичне забезпечення: 11
I семестр	Тема 15. Діяльність як умова розвитку особистості. Діяльність як цілеспрямована і усвідомлена активність особистості. Загальне поняття діяльності. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Дії і операції. Складові і засоби дій. Уміння й навички. Процес утворення та умови успішного	Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1. Прочитайте матеріал теми 4 на с.65-76 і розв'яжіть задачу з блоку IV. Оволодіння діяльністю з посібника методичне забезпечення 11 с.87-88. 2. Завдання до семінару № 8: - Що є джерелом активності людини? - Який взаємозв'язок між діяльністю і потребами людини? - Яку роль відіграють мотиви в діяльності людини?

	формування навички. Звички. Види діяльності: праця, спілкування, гра.		- Функція мети в діяльності людини. - У чому суть принципу єдності свідомості і діяльності? - Чим відрізняються рухи від дій? - Наведіть приклади екстеріоризації та інтеріоризації дій. - Чи може бути діяльність без мети? - Який існує зв'язок між мотивом і діяльністю? - Що таке навички, вміння? Взаємодія навичок. - Звички, їх види, значення у формуванні особистості. - Характерні риси гри як одного з видів діяльності. - Характерні риси навчання як виду діяльності. 3. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 4. Ведення термінологічного словника.
I семестр	Тема 16. Мова і мовлення. Спілкування. Мова. Соціально-психологічна функція мовлення. Фізіологічна природа слова. Елементи мови (словниковий склад, граматична будова). Функції мови (сигніфікативна, вираження змісту предмета інформації). Мовлення. Функції мовлення. Різновиди мовлення.	Лекція, аудиторна, ZOOM, MOODLE 1 год	Опрацювання літератури: основна 1-6; додаткова : 1-7 методичне забезпечення: 11
I семестр		Практичне заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 2 год	1.Завдання до семінару № 16: - Зробіть аналіз інтерактивного аспекту спілкування за матеріалами художнього фільму "Експеримент", режисер Олівер Хіршбігель, 2001 рік. 2. Огляд основної та додаткової літератури по темі. 3. Ведення термінологічного словника. 4. Прочитайте матеріал теми 5 на с.101-103 і розв'яжіть тестові завдання 1-7 с.104-105 методичне забезпечення 11

Вивчення дисципліни передбачає виконання обов'язкових завдань у контексті семінарських тем для обговорення. Вивчення дисципліни передбачає виконання індивідуального завдання у контексті тематики семінарських занять ознайомлення з курсом <https://www.coursera.org/learn/introduction-psychology?authMode=login> Introduction to Psychology Yale University. Детальний план проведення семінарських занять, завдання для семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи містяться в системі MOODLE:

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

Навчальні підручники, посібники, енциклопедичні словники, словники:

1. Варій М. Й. Загальна психологія. Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. - К.: «Центр учбової літератури», 2007. 968 с.
2. Загальна психологія. Підручник / Р.В. Павелків. – К.: 2013. 576 с.
3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. - К.: Вища школа, 2004. 487 с.
4. Psychology: An Introduction/ Leslie Swartz, Cheryl de la Rey, Norman Duncan, Loraine Townsend, and Vivien O'Neill. 4th Edition. Oxford University Press, 2016. 616 p <https://www.twirpx.com/file/2841517/>
5. Gray P., Bjorklund D.F. Psychology. 8th edition. New York, USA: Worth Publishers, 2018. 1862 p. <https://www.twirpx.com/file/3271794/>
6. Myers David G., DeWall C. Nathan (eds.) Psychology in Everyday Life. 4th edition. — Worth Publishers, 2017. — 2170 p. <https://www.twirpx.com/file/3171381/>

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна психологія: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / За заг. ред. акад. С.Д. Максименка. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2008, 272 с. 2. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів / Під кер-ом В. Б. Шапаря. - Харків: Прапор, 2009, 670 с. 3. М'ясоїд П. Задачі з курсу загальної психології: Навч. посіб. / П. М'ясоїд. - К.: Вища шк., 1998. 184 с. 4. Основи психології: Підручник / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. - К.: Либідь, 1995. 632 с. 5. Психологічний словник – довідник / Ю.О. Приходько, В.І. Юрченко. – К.: 2012, 328 с. 7. Русинюк І.І. Психологія. Навчальний посібник – 2-ге видання / І.І. Русинюк. - К., 2011, 407 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Світова цифрова бібліотека [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.loc.gov>
2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступа: <https://www.twirpx.com>
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернацького [Електронний ресурс] Режим доступа: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ASK&P21DBN=ASK&S21CNR=20&Z21ID=
4. Europeana Collections [Електронний ресурс] Режим доступа: <https://www.europeana.eu/portal>
5. Електронна бібліотека <https://www.koob.ru/>
6. Портал психологічних журналів <https://psviournals.ru/>
7. Цифрова колекція НАУКМА <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/3>

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69		D
60 – 65	Задовільно	E
21 – 59		незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультаційної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і семінарські), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацювати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ при підготовці Завдання, що запропоновано до 1-7 семінарського заняття, оцінюється якість наведених вами аргументів. Завдання повинно бути надіслано до 16:00 у попередній день перед семінаром (у разі дистанційного навчання). Усі повинні обов'язково підготувати завдання до семінару 7 (Порівняльна таблиця і прочитати Стамбульський протокол), а його відсутність, за будь-яких причин, не може бути виправданням.
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час підготовки тестових завдань за трьома рівнями з метою підготовки до іспиту, диференційного заліку, заліку);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою семінарські завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці, в тому числі використання, завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);

наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);

практичні (різні види практичних завдань згідно теми семінарських занять);

пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;

метод проблемного викладу;

дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проектор

[Zoom](#) – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів

ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

[Coursera](#) – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

[EdX](#) – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

[Prometheus](#) – український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти.

Якщо ви не отримаєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізнити власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, студенти можуть не подавати один і той же звіт двічі.

Обов'язково вказати на положення про доброчесність й зробити гіперпосилання: Стаття 42. Академічна доброчесність ЗАКОН УКРАЇНИ Про освіту

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380)<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки і технологій:

https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету економіки і технологій - протокол № 1 від 02.09. 2022 року

Укладач

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних наук

Протокол № 1 від 02.09. 2022 року

Завідувач кафедри

Науково-методичною радою Державного університету економіки і технологій

Протокол № 1 від 20. 09. 2022 року

Голова науково-методичної ради

Галина ЦИГАНЕНКО

Валентина ШАЙКАН

Валентин ОРЛОВ